

(7.) V. Jonæ Joh. Phragmenii Rigam literatam (Sen-
Disp. de Scriptoribus Ri-
gensibus) Rostochii A. 1699
Præside D. Zach. Grapio
junioris, propositam, p.
12. 13. Et M. Adr. Preus-
manni Rigam anni 1698.
literatam p. 7.

(8.) V. Phragmenium l.c.

(9.) V. Phragmenium et
Preusmannum l.c.

(10.) V. Henn. Wittenii Ex-
melior Tomi II. Diarii Bi-

ographici Sec. XVII., lit.

f. 1. b., et Jacobi le Long

P. II. Bibliotheca sacra

p. 635.

(11.) in Homonymosopia,

Sect. I., c. 3., §. 10., p. 60.

(12.) V. Christ. Kelchii Inf-

län. Siffr. Sistorin, P. V.,

p. 628. 629.

(13.) V. Kelchium l.c.

(14.) P. III. Consil. Theol. La-

tin., c. 6., Art. 2., n. 3., p. 112.

613.

75v

Phragmenius usque est hoc titulus.

Offensa. Quo anno Ingra-

via subdita est?

An Gliccius ad hunc so-

lum linguam graviter di-

dicat rubricam? Kuhl-

manno non succedit, fa-

natico.

Principatus isti subjectis, Christianismus verus promoveretur, quod non confestim Prin-
cipem habuerit assentientem, qui adeo suam etiam praeiit autovitatem, ut aliis paren-
di esset necessitas. Ita merito divinam praeedicamus sapientissimam directionem, quae suis
etiam benefacit per eos, qui Ecclesiae nostrae membra non sunt. Quid quod, uti ab alio
nostri amico accepi, cum aula Sultzbacensis Cancellarium, hominem impium, a baptis-
mo infantis, cuius susceptor, quem vocant, ille erat designatus, arcuisset, a Principe hoc
est defensus, et agerrime tandem A. 1673. dimissus. Hoc enim anno in Livoniam, per Caro-
lum XI. Sueciae Regem, interprete Comite Tottio, Prorege Livonico, Mense Septembri, ad
Superintendentem provinciae istius generalis vocabatur officium (7), et, licet inaugura-
tio technis Ecclesiastarum quovundam, sibi a Zelo tanti Praeaeos Christiana et Ecclesie-
sticae Evlaçias Epvodiwxlx metuentium, spatio ferme impediretur annuo, Rigae, die 23.
Jul. A. 1674., sermone sacro in locum Jerem. XV. 19. 20. 21. publice habito, illi praeificaba-
tur (8). Cui muneri alia non multo post dignitates Praesidis Protosynedrii ecclesiastici, Acade-
miae Dorpatensis Procancelarii (9), et Professoris Theologi in eadem primarii (10), cum E-
piscopi titulo, et suprema sacrorum metropolitico Rigensis ephoria, beneficio accesserunt
regio. Singulis Theologus hic, non eruditione solum eximia, sed et sanctitate vitae mo-
rumque rarioxi, et Zelo gloriam divinam promovendi, coetuumque sacrorum vitia emen-
dandi epidemia, ardentissimo, plerisque aliis superior, ita est functus, ut novi gen-
tis Livonorum Apostoli elogium, alibi (11) iam ei tributum, ingenti praesertim de rudibus a-
gricolarum illius animis acurvatione Christianismi, plerisque hactenus nominatenus sattem
cogniti, notitia imbuendis, praxiq; ejusdem vera assuefaciendis, sollicitudine, meruisse
videatur. Caroli enim XI., Suecorum Monarchae, cuius opem, in conatibus his sacris arduis,
sepe, nec frustra, implorabat, auspiciis, non solum Academiam Dorpatensem A. 1690., habita-
d. 22. Augusti solenni oratione, ut Procancelarii illius officio, sibi commissio, satisfacere
instauravit (12). Pernaviam, velut locum commodiorem, Dorpato deinde A. 1699. translata,
Rigamque, Livoniae metropolin, A. 1677. Athenoxo novo (cui Joh. Uppendorffius nostras pra-
ficiebatur) exornavit regio, sed in universa etiam regione scholas passim linguæ Livono-
rum vernaculae triviales (quae ob causas hactenus toleratae non erant politicas), ne
vulgo in religione ac literarum rudimentis proficiendi deesset occasio, curavit aperiri (13).
In ejusdem usum, ipso hortatore et Epvodiwxlx, Biblia Sacra, per interpretes, quos ope con-
silioque adjuvabat, idoneos, in tres Livoniae Dialectos, Letticam, duplicemque Esthonicam,
sunt translata, et ex istis (de quibus in scriptorum plura dicentur Indice) versionibus,
duae, Lettica scilicet et Esthonica-Dorpatensis, ab eo in Sacerdotum, quibus praeerat, revisa
Synodis, ac deinde sumptibus potissimum, edita propriis, regia tamen sublevatis munifi-
centia. Esthonica contra altera, in Ecclesiarum Wyhriensium, Jerwensium, Oesiliensium,
aliarumque vicinarum, usum concinnata, ob Clericorum lucem non vidit dissidium, sed
adhuc delitescit inedita (14). Conatus nostri, atque Ευεργων, incolas Ingricæ, Livonis
vicinos, a sacris Russicis ad Lutherana, sine vitamen ulla, traducendi, a Phil. Jac. Spe-
nero, in Epistola ad ipsum A. 1687. exarata (15), hisce verbis est celebratus: Circa conver-
sionem Ingricam vestram laude industriam et fidem, nec vero puto grave futurum, quod
a brachio seculari opem vis sperare potestis, modo non prohibeamini Evangelicis uti medi-
is, quibus benedictio divina neutiquam deesse potest, nec Moscus illis irasci. Nam, cum
forte haberet haec gens, de quo conquereretur, si fidei socii, quacunque adhibitavi, ad
nostra sacra pertraherentur, omnis tamen querelatum vis perit, si ostendetur, non
aliud vos egisse, quam ut lucem verbi divini praeferretis hominibus, eousque divinarum
omnium ignavis, et non alios Ecclesiae nostrae adduceretis, quam volentes atque

veritatis virtute convictos: quæ sola conversio eximio illo nomine digna est, non vero,
 si venientes ad nos pertraheremus. Rusticis Livonia, in caritate annonæ summa fame
 propemodum confectis, largiter vitæ suppeditavit subsidia, et præterea civitate sua, te-
 sta D. Joh. Ant. Soldneri genero (15), effecit, ut complures illorum centuriæ, in singulis urbibus,
 non solum alerentur, sed et sanitati restituendæ Medicis committerentur. ~~Opum~~ Opum e-
 nim suarum perquam liberalis fuit distributor, easq; pene omnes gloriæ Numinis, a quo sibi do-
 nata erant, promovendæ, et egenorum miserationibus sublevandis, impendisse
 perhibetur. Acervis vitiorum Ordinis Ecclesiastici censor, complures, qui dedecori huic erant, Mi-
 nistros verbi divini impios a suis removit officiis, multaq; alia in sacris Coetuum Livonicorum
 præclare emendavit, plura emendaturus, si per adversarios ejusdem ordinis Licuisset invidos at-
 que maledicos, ad quorum calumnias retundendas, famamq; suam coram ipso Suecorum Re-
 ge defendendam, ei quotannis fere, uti ab amico illius accipi, Holmiam fuit trajiciendum. Ze-
 lum hunc et vigorem Proculis religiosissimi adversus Ordinis sacri carcinomata Phil. Jac. Spe-
 nerus A. 1687, in Epistola ad amicum (16), verbis commendavit sequentibus: Delectavit me, cum
 ex te intelligerem, Venerandum Fischerum ephoriam etiam in urbicum Ministerium Ri-
 gense nactum esse. Nec enim hoc in iis, in quibus causam Dei promovere studebit, Virum
 illum aut adversum experietur, aut sibi gravem, cum omnino omnis ipsius in istam cu-
 ram unice dirigatur labor, omnis sollicitudo. Unde nemo Ecclesiasticorum hactenus ei
 infestus esse potuit, nisi qui mercenarii indole, quæ sua, non quæ Jesu Christi sunt, quære-
 re maluit: tali enim qui sunt animo, ipsum non satis propitium eo usque sentire Epho-
 rum, qui vacuæ, avaritiæ, et luxui eorum, qui Ecclesiæ inserviunt, semper infestissi-
 mus fuit, sed Zelo hoc suo non potuit non eorum odia incurryere, qui omnia sibi licere
 cupiunt. Assistet deinceps etiam fido huic suo ministro Dominus, cumq; theatrum jam am-
 plius aperuerit, laboribus ipsius eo uberiores quoque adjiciet benedictionem. An Aca-
 demia Upsaliensis Theologi adversariorum nostri auferant numerum, et A. 1693, cona-
 tibus ejus sacris se opposuerint, uti a Joh. Frid. Mayero, cujus verba supra recitavimus,
 istumq; secuto Joh. Bened. Caypovio juniore, vero scripti maledici, A. 1693, sub titulo *Inx*
Antiföreliggn Bnfigenibüng Öns Önsfögn Öns Pietistnn, editi, Autore, Turbato-
 rem illam Ecclesiæ Livonicæ fuisse Pietisticum criminato (17), est traditum, merito, cum
 Phil. Jac. Spenero, dexterrimo famæ Fischerianæ, contra calumnias Cayptovianas, Vin-
 dice (18), dubito. De illorum enim cum nostro controversia nihil sibi constare, amicus ejus
 intimus, Joh. Uppendorffius, Athenæ regii Rigensis Rector, mihi, de eadem tunc sciscitato,
 per literas die 19. Maji A. 1693. respondit. Constat autem contra, Fischerum, eodem anno
 1693, sacro Suecorum Jubilæo, die 4. Martii, absentem, Regis Jussu atque sumptibus, ab Ordine
 Academiæ Upsaliensis Theologico, per Pet. Rudbeckium, hujus Senioyem, titulo, quem non
 ambiebat, Doctoris Theologi, cum aliis XIV. regni Suedici, ornatum esse, Antistiti-
 bus (19). Certaminum tandem cum adversariis sacri potissimum Ordinis Livonicis, et
 conatum, quosli artibus eludebant variis, in emendandis dioceseos amplissima, sibi
 commissæ, Ecclesiis irritorum, pertusus, A. 1699. Livoniam, non rediturus, sponte reli-
 quit, et in Chersonesum Cimbricam, sibi natalem, denuo trajiciens, Lothi instar, immi-
 nenti Russorum in Livoniam irruptioni, toti provincie, armis subactæ, vastitatem
 atque pavore Epiorum allaturæ, auspicio se subduxit. Fide enim indigna merito videntur,
 quæ ex adversariis ejus, Josua Schwartzius (20) de illo Rigæ a dignitate Episcopali remoto,
 et Joh. Wilh. Petrus (21) de clandestino ejus e Livonia (in cujus sacrorum Ephoria D.
 Jac. Langius, Superintendens hactenus Ingriensis atque Narvensis, digresso A. sequ. 1700.
 subrogabatur (22)) discessu, publice spargere non dubitavit. In Cimbriviam redur,

(15) in Methodo medendi
 per simplicia, apud Dethl.
 Claverum, T. I. Novæ Cy-
 seos temporum, n. 52, p. 415.
 (16) P. I. Consil. Theol. Lat.,
 c. 2, Art. 1, n. 36, p. 297.
 (17) cap. 4, p. 33.
 (18) in Inx Bnautroox.
 fäng Öns Önsfögn Öns
 Pietistnn, c. 3, §. 5, p. 174.
 (19) V. Henn. Joh. Gerdessii,
 Past. Wismar, Appendicem
 Historicam Öns Präbiterii
 Zübels im Norönn, ed.
 Hamburgi A. 1693. in 4, Spe-
 nerum loco num. preced.
 allegato, et Phragmenium
 loco num. 7. citato.
 (20) in Tr. German. de D.
 Henr. Muhlii Chilasmo
 p. 47.
 (21) in Historia Vitæ pro-
 priæ Germanica p. 296.
 (22) V. Nova literaria
 Lubecensis, M. Oct. A.
 1701, p. 300. * Publice etiam
 latine oratione in cathedra
 lycei valde dignè sempiternam
 ejus durationem contra in-
 fernum, jondens
 47 p. 257.
 etiam famulicij ejus ad mare usque
 contra bantur. Solum in terra manet avarum, Nobilis
 Liton, Patul, salubritatis di-
 cimus amicus quædam multi illum et nu-
 t Claverius hactenus ejus fuit dierum,
 forsan ipsi Regi antea notificatus. Publice
 enim Proregi Dahlbergo dicebat Vale, et
 omnia amicus quædam multi illum et nu-

Cimon et Isidore in familia regia pa-
 cantur.

obvius: Οἷα ὡ περὶ σεύα.
 Phil. Jac. Speneri Epistolæ ad illum Theologicæ sedecim Parte III. Consiliorum hujus Theolo-
 gicorum Latinorum, Francofurti A. 1709. in 4. excusorum, p. 109-112. 215. 216. 217. 289-292.
 296-299. 360-363. 376. 377. 378. 392-395. 612-613. 614. 654. 655. 656. 713. 714. 715. 756. 757. 758.
 762. 763. 764. 780. b. 781. a. b. 782. a. b., leguntur, sed suppresso ipsius nomine.
 Conferri etiam de Fischero (cujus vitæ historiam, ab alio scriptam, nullibi hactenus invenire li-
 cuit), præter Longium, Phragmenium, Kelchium, Preußmannum et Seelenium, aliosq; supra
 jam allegatos, poterunt eadem Speneri Consilia Theologica Latina, P. I., p. 17. 18. 95. 96. 297. 363., ac
 P. III. p. 169. 170. 173. 180. 338. 456., Ejusdem Bnautroostung des Vnfängs des Pietistens, c. 3., §. 5.,
 p. 171., Anfang des Glaubigen vom Anfang des Manns p. 119. 120., et Ding des Wafsnis
 vom des D. Joh. Frid. Mayern p. 33. 34., Vinc. Placcii Tomus I. Theatri Anonymorum et Pseu-
 donymorum, c. II., p. 414. 415., Joach. Meieri (a Seelenio allegati) Diss. de Clavis Fischerei p. 33.,
 et Homonymoscopia nostra (Scriptores enumerans illi cognomines), Sect. I., c. 3., §. 10., p. 59.
 60.

+ Joh. Fabricii Pars IV. Histo-
 ria Biblioth. Fabriciana p. 418.

ELOGIA.

D. Phil. Jac. Spenerus (cujus Iudicia aliquot de nostro honorifica in vita jam recitavimus
 historia) Parte III. Consil. Theol. Lat., p. 169. 170. (in Epistola ad Joh. Wilh. Petrum), ita de
 illo: Quæ Domino Fischero apud vos vitio versa, ignovo, id vero scio virum esse, qui Sulzbaci-
 rem divinam egregie promovit, et nunc in Livonia idem agit: adeo, ut ex ipsius consiliis, di-
 vina accedente benedictione, plurimum Ecclesiæ promittam. Eadem Parte III., p. 173. et 180.,
 Theologis eum annumerat pietatis promotioni faventibus, multamq; spem facientibus
 novæ lucis Septentrionem illustraturæ; ac p. 338. Virum tam insigniter de causa Domini me-
 rentem, p. 758. Decus Ecclesiæ, et p. 781. a., Theologum primariæ dignationis et exquisitæ pru-
 dentia, salutatur.

Ab eodem Spenero, in Tractatu von des Anfangs des Glaubigen vom Anfang des Manns
 in Glaubenssagen, noster appellatur p. 92. des vornehmlichen Einflandes des Ge-
 neral-Superintendens; ac p. 119. 120. des um das Reich Gottes zu führen und zu
 noch stück, mit einem sehr, unermüdeten nicht vor Gottes, und ein wafsnis
 altes und zungen sind nicht, für den, Christen, klingen und Theologien von.
 des, und einmündigen Gen. Superintendens in Einfland (von dem S. D. Mayern, und andern,
 was der Kirchn, und in der ständ Sachmann, nicht sein oder nicht sein für einen vor
 nicht sein, nicht sein, nicht sein, nicht sein, nicht sein, nicht sein, nicht sein, nicht sein, nicht sein,
 tionibus und vorstellenden nicht abweisen, sondern, von der ein wafsnis kräftig
 fenib, also, in der, nicht sein, nicht sein, nicht sein, nicht sein, nicht sein, nicht sein, nicht sein,
 wofür ist. Confer ejusdem Ding des Wafsnis und Anfangs vom des D. J. F. Mayern, c. 2.,
 p. 33. 34., ubi nunc für den und volonmündigen Manns, et Bnautroostung des Vn-
 fängs des Pietisten, c. 3., §. 5., p. 171., ubi nunc um ein Kirchn führen und einmündigen Manns,
 elogia Fischero tribuuntur.

Christ. Kortholto (in Tr. de variis S. Scripturæ editionibus, c. 30., p. 371. edit. secunda anni 1686.
 auctoris) Vir audit Zelo domus Dei plenus, deq; Ecclesiæ, præsertim illorum locorum (Li-
 vonia scilicet), præclare meritis.
 Dethl. Cluvero (T. I. Novæ Criseos temporum, num. 52., p. 415.) non Uniförmigkeit
 Theologus.
 Joh. Fabricio (l. c. p. 418.) Vir de literis æque ac pietatis studio præclare meritis.

et illius eius ecclesiam ab ipso concinnare, praefixa originali, respondet perit, et illius
persuasit.

79 v

[Perperam nostro, per Ephr. Pratorium, ὁμωνυμίας fraude deceptum, in Indice Autorum
editioni secundae Bibliothecae Homileticae, A. 1698. excusa, adjecto, tribuuntur. In Ebr. ἰσχυρὸν
ἰσχυρὸν ἰσχυρὸν, in tres partes divisa, a J. D. in linguam e Belgica transla-
ta Germanicam, et ista Lipsia A. 1692. in 8. publicata. Harum enim vetus scriptor est Joh. Fische-
rus, Batavus, Parochus, per 56. annos, Wiidenesensis, Osterlekensis, BovenKayspelensis, Zutpha-
niensis, et tandem Amstelodamensis, d. 22. Apr. A. C. 1694. et aetatis 77. defunctus, de quo A-
driani a Wesel Sermo funebris, Pet. Rabi Bibliotheca Europae Belgica anni 1694. M. Febr. p.
183. et M. Jun. p. 567. 568., Henr. Lud. Bentheimii Golländische Lexikon - und Bibliothek-
P. II., c. 4., p. 374 375., et Homonymoscopia nostra, Sect. 3., c. 3., §. 10., p. 60., Addendaq; ejus-
dem, possunt consuli.]

Opera fana. Theologum, asf. tracta, quem in hac elogiisum peragere de patre meo, cum occasione
illum fuisse, me latuit. De vita eius, et libris, cetera, huc pertinet, ad huc. Erat homo gravis, temperamenti cho-
lerici. Sedili, dum Riga vivebat, et discessit concionator, et hinc concionis, post meridiem, cum suis, paucisque amicis, vniuersi
ad suppendium, quae forte, matutina concione, omiserat. Idem institutum etiam peragere in Lyce, ubi omnium clarissimum.
discipuli hora prima pomeritiana conveniebant, ad illa, quae nunc in concione elatuerant, per horae tertiam meridianam, repe-
tenda, non enim post meridiem, germanico sermone in templo facili concionabatur, sed, ut adhuc nunc, post quatuordecim ma-
tutina concionis, faceret, iocundus, suggestum conferebat, ita hoc idem, post meridiem ab alio sacerdote, iocundo fiebat. Hinc
nationi enim, primario dictum erat tempus, similiter ac illud, veterum monum. templum, huc graecae religioni traditum.

De genio nostri hoc adhuc addere licitum sit, quod frugalitati, et
parsimoniae in omnibus studens, liberalissimus tamen erga egeros fuerit,
quo factum, ut saepius pecuniam ab aliis mutuo petere coactus fuerit.
Ab eis autem pradium suum haereditario creditoribus suis tradidit, qui etiam
numeros mutuo datos sufficienter, ex illo receperunt. De qua re valde gau-
debat, cum 1704, illum Magdeburgi, Italiam tendens, viderem. Interim confer pag. 61.
signum # in fine, verba, nos 2 ultimos, cetera.

Johannes Fischerus, Lubecensis, in schola jam patria felices in studiis progressus fecit literarios, ductu praesertim Henr. Bangerti, Correc. tunc celeberrimi, cui postea A. 1664 ad Rectoris erecto dignitatem, carmine heroico, Hamburga transmissa gratulabatur. (1) Ep ista digressus A. 1653. in vicina Acad. Rostach. Varsinium (a quo deinceps egregie, A. 1666, contra adversarios Stadenenses instructus est testimonio) (2) hucusque collegat, in Helofina, A. 1658. Theod. Harspennum, et Joh. Durium (3) et in aliis Theologos alios celebres, sacri Ducis, successu itidem faustissimo, habuit curricula. Cum Academicus Magistri Philosophiae ornatus titulo, reliquisset Germanicas, ac iter meditaretur Gallicum, A. 1662, uti ab amico ipsius quodam mihi est narratum, in templo in Parochiam incidit rivalem, qui soli fere hactenus immorato Theologia theoretica ac polemica, contra practicam autem negotiis occupato praepidicis, et, in colloquio familiari, Frid. Brechtlingii Lapidem Pastorum Lydium, nuper editum, librum appellare Quackeringum scateantem erroribus haud verito, princeps istud exprobatat iudicium, et ut mentem mutaret et veram, senaque Christianismi praeceptis studio totus dandae vacaret, suis persuadebat moritis. Qui apud hunc mensuris commemoratis tempore, Hamburgum, et inde Stadam se contulit, vitamque illic agens privatam, A. 1665 Richardi Baxteri, Theologi Angli, Reformati, libellum de Abnegatione sui ipsius necessariam in linguam à se translata germanicam, juris fecit publici. Quem cum e. Pastonibus urbis Stadenensis, in sermonibus, ex amboe sacro habitis, unus felo praecipiti, tanquam fanaticum et εταροδόξον, improbaret, alius vero laudaret, et cum nostro defenderet, sacra inter illos orta est controversia, scriptis aliquot continuata criticis, et agre tantum, postquam ab utraque parte Collegiorum in Academiis Germaniae Lutheranis Theologorum congrui coeperant Iudicia, tribus istorum, versionis patrocinatis Fischeriana, sopita. Functim et scripta illa enistica, et Iudicia Academicum, prodigne perhibebat, in Sylloge peculiaris A. 1669 (4) sub titulo, Argvrlische Zantwörren in Religionsachen, excusa. Item istam, oblivione propemodum jam sepultam, animo hostili, et censura, ob hunc, iniquiori, Fischeri, A. 1693, iterum exprobatit Joh. Fried. Mayerus, disseminatorum librorum haeticorum verbis eum accipere haud veritus sequentibus, (5) Do maestro der son G. D. Dyckman so soll geynissend by Lippox in Liffland, morou gantz Stads Zougung geben, als indieser so mit Calvinischen Luffen vermischt, u. Colnisch, dem die Borne Theologi zu Gronimalde die Wafford gessagt doringen, u. die Bln Theologi zu Uffsal approbation uof igo pines vordruckt. Controversia Stadenensis occasione, et Pastore, qui in hac Parastata ipsius fuerat,

1. Joh. Henr. à Seelen
P. 1. Athenar. Lib.
p. 310, f.
2. Seelen l. c.
3. Disput. Albst.

6. Tom. I. Cons. Th.
Lat. C. 2. a. 3.
p. 263.

fuera, commendante, à Christiano Augusto, Comite Palatino, familia Neuburgico Sulzbacensis, Principe Pontificio quidem, sed pio, prudente, moderato et erudito, non multo post ad supremam Ecclesiam in ditionibus suis Lutherana vocabatur *Episcopus* iisque, licet aliquandiu munus istud recusaret, ingenti cum illarum commendo, quod Princeps omnia illius consilia, de Christianismo de genere emendando approbaret, et exequeretur, auspiciis proficiebatur. Testem allego D. Phil. Jac. Sprenger, Theologum eodem, quo ipse, vera pietatis zelo flagrantem, quocumque officio hoc fungens, amicitiam contraxit intimam, ita de Pylade hoc suo scribentem (6) Tanto feliciores illi sunt, quibus tales Principes constituti dati, qui, cum à religione ipsi alieni sint, pietatem tamen, iuxta ejus regulas promoveri et cupiunt, et juvant. Uti memini ex maxime reverendi Domini Fischeri (qui nunc generalis Livoniae Superintendens est, prius vero Ecclesiarum Principatus Sulzbacensis moderator erat) ore audivisse, non facile se ullum consilium suppeditasse, quo in nostris Ecclesiis, Principatui isti subjectis, Christianismus verus promoveretur, quod non confestim Principem habuerit assensientem, qui adeo etiam suam præbuit auctoritatem, ut aliis parendi esset necessitas. Ita merito divi nam predicamus sapientissimam directionem, quæ fuit etiam benefacit per eos, quæ Ecclesia nostra membra non fuit. Quid quod, uti ab alio nostri amico, accepi, cum aula Sulzbacensis Cancellarium, hominem impium, à baptismo infantis, cuius susceptor, quem vocant, ille erat designatus, arcuisset, a Principe hoc est defensus, et agerrime tandem A. 1673 dimissus. Hoc enim anno in Livoniam, per Carolum XI. Sveciæ Regem, interprete comite Tottio, Prorege Livonico, mense Septembri, ad Superiorem hanc provinciam istius generalis evocabatur officium. (7) et licet inaugurationis technis Ecclesiasticis quorundam, sibi à zelo tanti Princeps Christianæ et ecclesiasticæ evagationis exprobrato metuentium, spatium fere impediretur annis, Riga d. 23 Julij A. 1674 sermone sacro in locum Jerem. xv. 19. 20. 21. publice habito, illi proficiebatur.

7. Jon. Vol. Phragmenii Riga litterat.
et Preussmannii Riga liter. 1698.

8. Phragmenius.

9. Phragmenius et Preussmannius, Up. pendoffii Discipulus et Successor.

10. Henr. Witteii Exi metrop. Tom. II. Diarii Biograph.

(8) Cui muneri alia non multo post dignitates Praefidis Protosynedrii ecclesiastici, Academiae Dorpatensis Procancelarii (9) et Professori Theologi, in eadem primarii (10), cum Episcopi titulo, et suprema sacrorum metropoleos Rigenis ephonia, beneficio accesserunt regio. Singulis, Theo-

loqu

loquis hic, non solum eruditione eximia, sed et sanctitate vita, non-
 rumque variori, et zelo gloriam divinam promovendi, coetuumque sa-
 vorum vitia emendandi epidemia, ardentissimo, plerisque aliis
 superior, ita est functus, ut nova gentis Livonorum Apostoli elogi-
 um alibi (11.) jam ei tributum, ingenti praesertim de rudibus agricolarum
 illius animis accuratore Christianismi, plerisque hactenus nominatenus
 saltem cogniti, notitia imbuendis, propique ejusdem vera assue-
 faciendis, sollicitudine, meruisse videatur. Caroli enim XI. Sve-
 conum Monarchae, cujus opem in conatibus his sacris arduis, saepe,
 nec frustra, implorabat, auspiciis, non solum Academiam Dorpatensem
 A. 1690, habita, d. 22 Augusti solenni Oratione, ut Procancellarium
 illius officio, sibi commisso satisfaceret, instauravit Pernariam,
 velut locum commodiorem, Dorpato deinde A. 1699 translata, et
 Riga, Livoniae Metropolis, A. 1677. Athenaeo novo, (cui Uppen-
 doffius nostras praeficiebatur) exornavit regio, sed in universa etiam
 regione scholas passim lingua Livonorum vernacula triviales (quae
 ob causas hactenus non tolerata erant politicas) re vulgo in reli-
 gione ac literarum rudimentis proficiendi deesset occasio, curavit
 aperiri. (12.) In eodem usum, ipso hortatore et exhortatore, Biblia sacra,
 per interpretes, quos ope, consilioque juvabat, idoneas, in tres Livoniae
 Dialectos, Letticam, duplicemque Esthonicam, fuit translata, et ex istis
 (de quibus in Scriptorum plura dicentur Indice) versionibus, duas, Letti-
 ca scilicet, et Esthonica. Dorpatensis, ab eo in Sacerdotum, quibus
 praerat, revisa Synodis, ac deinde sumptibus potissimum edita pro-
 priis, regia tamen sublevatis munificentia. Esthonica contra altera
 in Ecclesiarum Wyhriensium, Jervensium, Cēsiliensium, aliarumque
 vicinarum, usum concinnata, ob Clericorum, lucem non vidit, diffi-
 dium, sed adhuc delitescit inedita. (13.) Conatus Nostri, atq. curae-
 yar, incolae Ingriae, Livonis vicinos, a sacris Ruesicis, ad Lutherana,
 sine vi tamen ulla, traducendi, a Phil. Sac. Spenero, in Epistola ad ip-
 sum A. 1687 exarata (14.) hisce verbis est celebratus: Circa conversionem
 Inglicam vestram laudo industriam et fidem, nec puto grave futurum,
 quod à brachiis seculari opem vobis sperare potestis, modo non prohi-
 beamini Evangelicis uti mediis, quibus benedictis divina neutiquam
 deesse potest, nec Moscus illis irasci. Nam, cum forte haberet hoc gens
 de quo conquerebatur, si fidei loci, quacunque adhibita vi, ad nostra
 sacra pertraherentur; omnis tamen querelarum vis perit, si ostendetur,
 non aliud vos egisse, quam ut lucem verbi divini praeferetis hominibus
 eoque divinorum omnium ignavis, et non alias Ecclesia nostra addu-
 ceretis, quam volentes, atque obviis. Eida ē πειρίσθη. Speneri epistola
 ad illum

11. In Homonymia
 miscopia S. I.
 c. 3.

12. Kelchii Enfl.
 Ryttonis

13. Kelchius.

14. P. III. Confession
 Theolog.

testum, c. 3. ubi vivens in die Kimfr. Haur. ordinatione Maunoro, et ~~Land~~ 821 46
~~mentibus des. Haur. des. Prælati~~ Elogia Fischeri tribuuntur.

Christ. Kortholts, in Tract. de variis S.S. editionibus, edit. sec. anni 1686
Vir audit Jelu Bonus Dei plenus, deq. Ecclesia, præsertim illorum lo-
corum (Livonia scilicet) præclare meritis. Cluvero (T. 1. Nova criseos
temporum, num. 52) in multorum Theologus. Joh. Fabricio,
Vir de literis aque ac pietatis studio præclare meritis

Scripta edita. I Latina

Disput. de Libertate Christiana contra jugum traditionum ægyptiarum
mendæ, Præside Theodorico Hæsspranno, Altorfii 1658

Pestus Miscellani Philosophic. Præside Joh. Conr. Burrio proposita Altorf
1659. Dogmatum fidei Christianæ, ex S.S. juxta seriem Augustanæ Conf.
repetitorium, Decas I. in Synodo Livon. diocesana, quæ Werdæ, A. 1676
habebatur, ad disputandum proposita, Riga 1676.

Corund. Decas II. in Synodo, quæ Dorpati, 1690, proposita, Riga 1690.
Vide Phragmenii Rigan literatam.

II Scripta Germanica et Livonica

^{N. Propria}
Christiani conscientiosi Grundriss, dasum ex fragot, ober in der
Lutherschen Religion Romer solig worden, Braunschweig non Christia-
no Altkatholik, Theol. Studio. So ist Grundriss gefragot, der Expositio Chri-
stiani conscientiosi solbst. Prodiit circa A. 1670, in 4. ac deinde sine
mentionem loci, A. 1682 ac 1714 in 2. recidebat. Quibus editionibus
denariis etiam, A. 1712 in 12 est addenda, si fidem catalogus meretur
quadinalis. In hoc responso Christ. Altkatholik, sine (quem sub larva
ista latere Phil. Jac. Sprengel, P. 1. Cons. Theol. Latin. detegit) Fischeri
nostri (perperam enim id à Vinc. Placcio, Tom. II. Theatr. Anonymum
et Pfeider. Valentini Alberti Theologo Lips. der gründt. Antiquar.
auf Christ. Conscientiosi Grundriss an alle Frankolipf Uni-
versitäten Lipsia 1670, in 4. impressi, scripti contra eundem adver-
sarium, ab hoc diversi, Autor à Christoph. Aug. Heumanno autem in
Schediarmate de Libris Anon. et Pfeider. P. II. erronea literarum initia-
lium, J. F. quibus Paulus Antonius in Notis ad Concilium Frid. Dogmata
Külorem assignaverat, Interpretatio decepto Jacob. Felleri, Prof.
Lipsiensi tribuitur) exanimi subjecta est Epist. Jst. Conscientiosi
scriptoris itidem Pfeiderum (quem Joh. Schefflerum Medicum Silesium
ad Pontificios transgressum fuisse, illius monitum postea docuit
confessio, teste Val. Alberti Præfat. der gründt. Antiquar. ubi
der gründt. Antiquar. Frid. Ramundi in Joh. Scheffler) A. 1670
sub sequenti edita titulo: Grundriss an alle Frankol. Universitäten,
in notis an s. Grundriss scripelt proponiert, in zu noten Bettel,
1.

I. Ob in der huffen Religion Romer folig worden, weil sie nicht
 der Catholische ist, in der allerer, see omnes Doctores der Relig. zu seyn.
 II. Ob diejenige der Catholische sey, die so genannt wird, oder, man
 so der nicht ist, wolte so dann sey? Scriptori huic apostasiam
 jam meditati, scrupulisque suis tanta satisfieri postulanti eviden-
 tia, ut iudicio suo privato (in controversiis religionis, uti contra-
 debat, non adhibendo) haud opus esset ad verum & falso discernen-
 dum, à Fischero solide est responsum, cum applausu tum aliorum
 tum praesertim Speneri, opusculum hoc, in Conf. theol. lat. T. III et
 T. I. honorifice commendatur, et loco ultimo (T. I.) ita de illo scri-
 bentis: Responsum hoc 2da vice recusum est, dignum, quod à Te,
 et omnibus, qui cum Pontificiis conversari necesse habeat, diligenter
 et cum cura legatur. Cum jam octo et plures anni effluerint, quod
 vice prima libellus prodit, nullus inventus est, qui in eo refellen-
 do periculum virium facere auderet; cum tamen sciam verum
 illustrem ingenti pretio empturum fuisse, si quis cum successu
 id facere quivisset. Sed manebit hoc etiam libello invicta veritas.
 Quibus gemina sunt, quae in ejusd. Speneri Epistola ad Amicum
 von der massenden Glosse von dem Fabstium, A. 1681. exarata
 P. IV der Theol. Bibliothek Art. I. S. VII. leguntur: Mir dünkt am
 rathsamsten, daß durch eine wohlgegründete, deutl. u. Rührer
 scripta, der Fabstius Ungrund, und Irrthum vorgezollt, und
 solte unser, als vorhin, unter die Leute gebracht werden. Ein-
 zu sehn ist sehr rathsam, so auf den Weg, noch vor der Mos,
 solle unter aufgelegt werden Chr. Aethiopuli Autenost
 auf Chr. Conf. Andstehen, wolte nicht nur von uns, sondern
 von vielen Verständigen, so von Politicis, als Frödigern, von
 der soldeste gehalten wird, unter allen dem, wolte von
 langer Zeit ausgegangen. So ist gerüthet gegen die allge-
 meiner Augriffe der Jazisten, von der Rührer, u. unsern Per-
 digent, u. wird davon, wolte stündlich sehen ein solliches
 Vorwürgen geben u. sie bezaubern gegen die Vorführung. Eingegen
 auch ist nicht daß sich jemals einer der Jazisten unterworfen
 wird, solches zu refutiren, oder, da so einer versucht wird,
 bin ist versucht, so wird nicht abgehn. Impugnabit tamen he-
 ronsem Fischerianum (cujus Autorem ignorabat) D. Joh. Brevingius
 Protonotarius Apostolicus, Collegiis Canoniconum in eccl. S. Barthol.
 Francofurtensia Decanus et Scholasticus in Scripto Moguntia A. 1683,